

बुद्धया सत्उपदेश (ष्यपु)

सम्पादक
भिक्षु सम्यक ज्योति

Handwritten text, possibly a title or author name, in a cursive script, located at the top of the page.

बुद्धया सत्उपदेश (प्यषु)

सम्पादक

भिक्षु सम्यक ज्योति

प्रकाशकः
सुमङ्गल विहार
यल, लुङ्खुसि

बु. सं. २५२६
बि. सं. २०४२
ने. सं. ११०५
ई. सं. १६८५

म्हंवाः- १००० गु

थाकूः- रोजन प्रिन्टर्स, ठहिटी, ये । फोन न्याः २-१६६०६

निगू शब्द

प्राणवन्तो कम्मसिद्धो अर्थात् हरेक विषयय् बांलाक सःस्यूगु ज्ञान बुद्धि दुह्य पण्डितं याइगु ज्या धाव सिद्ध जुइ धका ग्रन्थय् उल्लेख याना तःगु दु ।

लोकय् मियागु तेज, चन्द्रमायागु तेज, व सूर्ययागु तेज मध्यय् प्रज्ञायागु तेज अपो दु, उक्कि पञ्जा समा आभा नत्थि धका धया तल ।

ज्ञान हासिल यायेगु इच्छा दुपिं व्यक्तिपित्तं धार्मिक सामाजिक सम्बन्धि विविध प्रकारयागु सफूत स्वयेगु यायेमा गुकिं याना कौत इहलोक व परलोक निगू लोकय्सन हित सुख जुइ ।

उन्नति वृद्धि जुइगु सफू स्वयगु छे यागु लुखाद्वा चायेका तयेगु व ज्या चायेका तयेगु समान खः । यदि थःत हित सुख जुइगु सफू स्वयेगु नोट यायेगु न्वे वयेकेगु अभ्यास यायेगु मयात धाःसा छेयागु लुखाद्वा तिना, ज्यातिना तःगु समान खः धका “बुद्ध धम्म लोक” धइगु बर्मी पत्रिकाय् च्वया तःगु दु ।

प्रस्तुत सफुती भगवान बुद्ध यागु प्यपु सत्उपदेश संग्रह याना तःगु दु । श्रद्धां प्रब्रजित जूपिं मध्यय् एतदग्ग प्राप्त जूह्य राष्ट्रपालया जीवनी दु । राष्ट्रपालं कौरव्य जुजुयात कना विज्यागु गुगु धात्थे लुमंका तय् बहःजू ।

वीर्यं उत्साह याइपिं भिक्षुणीपिं मध्यय् एतदग्ग प्राप्त
 जूह्व सोणा स्थविरायागु बाखं उत्साहहीन जुया च्वंपिन्त घात्खें
 अनुकरण याये बहःजू । काय् भौपिनिगु अपमान सहयाये मफया
 छें पिहाँ वोह्व धनपति ब्राह्मणया प्रति दया करुणा तथा
 भगवान बुद्धं धनपति ब्राह्मणयात् कना विज्यागु उपदेश काय्
 म्हाय् जुया च्वंपिन्त लुमंका तये बहःजू ।

थः परिवारय् योपिं नाप वियोग जुया च्वंपिन्त धैर्यं काये
 फयेकेया निमित्त उरग जातक लुमंका तये बहःजू ।

आयुष्मान सम्यक ज्योतिं आपालं मेहेनत याना उखें
 थुखें सफू सोया थःत घट्परेजूगु भगवान बुद्धया सत्उपदेश
 प्यपु संग्रहयाना प्रकाशय् हल, थुगु बारय् आयुष्मान सम्यक
 ज्योतियात साधुवाद बिया च्वना ।

ध्व सफू ब्वना दीपिं पाठक वर्गपिन्त छुं अंसय् जूसां
 मानसिक सान्त्वना व आध्यात्मिक प्रेरणा वीगुली तिवः जुइ
 धइ मती तथा ।

अन्तस लिपा लिपा नं अथे हे वांवालागु भगवान बुद्धयागु
 सत्उपदेश प्रकाशय् हइ धइगु कामना याना निगू शब्द थनतुं
 ववचाय्का च्वना । अस्तु ।

सुमङ्गल विहार
 ललितपुर ।

भिक्षु बुद्धघोष

१ कार्तिक २०४२

छुं खं

भगवान् बुद्धं ४५ वर्षं तक चारिका यायां अनेक विषय धर्मोपदेश याना विज्यात । थ्वहे धर्मरूपी अमृत ल्याय्हा, बैस वंषिं, अनेक दुःख सिया वंषिं मनूष्य पिसं रसपान यात । उकि मध्ये गुलिगुलिसिनं अनित्यता लुमंका उदय व्यय ज्ञान स्ववोध-याना अरहत फल तक लाभयाना काल । उकिंहे थ्व प्रस्तुत सफूतिइ अनित्यता लुमंका च्वंषिं ब्राह्मण व वया परिवार यागु बाखं, ल्याय्हा बैसय् भिक्षु जुया अरहत जुया विज्याहा राष्ट्र-पाल भन्ते जुजु कौरव्ययात कना विज्यागु उपदेश, बुद्धकालिन समाजया चित्रण याना तःगु धनपति ब्राह्मणया खं, तःहा काय्पिं म्हाय्पिं दयानं पारिवारिक सुखं बंचित जुइका बुद्धि जुइका दुःख सिया भन्तय् बुद्धया शरणय् वना अरहत जुहा सोणा स्थविराया खं उल्लेख याना व्वय् हया च्वना ।

पूजनीय आचार्य अमृतानन्द भन्ते अनुवादयाना विज्यागु बुद्धकालिन सफूत व उपासक सुगत रत्न वज्राचार्य अनुवादयाना तःगु 'अनित्य संस्मरण' सफू बाखं लिकया थ्व सफू सम्पादन याना । सोणाया भात छुकिया कारणय् भिक्षु जूवंगु घंगु अष्षष्टथे ताया थुकिया कारण 'आदर्श बौद्ध महिलापि' सफूतिइ उल्लेख जुगुलिं उकियाहे आधारे थ्व सफूतिइ व्वय हया च्वना ।

पूजनीय बुद्धघोष भन्तेया पाल्हे जिगु गृहस्था भ्रमबले
निसे आतकं बुद्ध धर्मं सम्बन्धि शिक्षा बिया बिज्यागुलिं हे थये
सफू प्रकाशन यायेत प्रेरणा दुगु खः ।

अन्तय थ्व सफू पिकायेत प्रेरणा बिया बिज्याह्य पूजनीय
बुद्धघोष भन्ते प्रति कृतज्ञता देछासे सुमंगल विहारया उपासक
उपासिका पित्त साधुवाद गुह्येसिनं थ्व सफू प्रकाशन यायेत
आर्थिक ग्वहाली बिल । चन्दादाता तयेगु धलपौ जायकागु दु ।
थ्व सफूया अनुवाद ज्याय् व प्रुफ स्वया ग्वहाली व्युं ह्य सुगत
रत्न नापं सफू थाना व्युह्य अष्ट बहादुर लगायत रोजन प्रिन्टसं
यात सुभाय् ।

सुमंगल विहार, यल
०४२।७।४

सम्पादक
भिक्षु सम्यक ज्योति

Dhamma.Digital

सब्वदानं धम्मदानं जिनाति

पुण्य सहभागी जुया धलपौ जायका बिज्यापिं

भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर सुमंगल बिहार	२५।-
„ सम्यक ज्योति	३६०।-
अनागारिका श्रावस्ती, बलम्बु बिहार	१००।-
„ देवाचारी, बुटवल पद्म चैत्य बिहार	१५०।-
„ दानपारमी, ज्योति बिहार वादे	२५।-
„ शीलपारमी, इलावहि, यल	१५।-
„ विनिता, „ „	१५।-
बहादुर शाक्य, उकुवाहा, यल	३००।-
तिर्थमान „ इतार शुक्रमार्ग यल	२५०।-
मदन धाखा, चाकुपात „	१२५।-
शोभा शाक्य, चाकुपात „	१००।-
प्रेम बहादुर शाक्य, उकुवाहा „	५०।-
बेतिमाया बज्राचार्य, वनवाहा „	५०।-
बेतिमाया शाक्य, हरिहर भवन „	५०।-
रत्नमाया „ मंगलबजार „	५०।-
धर्म रत्न शाक्य, हखा यल	५०।-
रामकाजी „ नागबाहा यल	२०।-
गणेश „ ज्याथ „	२५।-
गुणराज „ उवाहा „	२०।-
आशाकाजि शाक्य, च्याग „	१०।-
भाइज्यान „	५।-

कृष्णदेवी बजाचार्य, भिडुवाहा यज्ञ	२०१-
रत्नदेवी शाक्य, उवाहा "	२०१-
नानीमाया शाक्य, ज्याथ यल	३०१-
रत्नमाया, " चिकंवहि	२०१-
बेतिमाया, " तखाछे यल	२०१-
मंमल देवी, " " "	१५१-
हेरा शोभा, " उवाहा "	२५१-
इन्दिरा शोभा शाक्य, " "	२५१-
साम्बुछोरी " बानेश्वर यल	१५१-
हेरामाया " इवनि "	१५१-
अष्टमाया शाक्य, उवाहा यल	१०१-
लिला " तापाहिति यल	१५१-
अमला तुलाधर, हरिहर भवन यल	५१-
प्राणमाया राजकर्मी, तंग यल	१०१-
कृष्ण कुमारी शिल्पकार, जोनबाहा यल	१०१-
कर्ण कुमारी राजकर्मी, चिकमुग ये	५१-
पद्म कुमारी " कमलपोखरी ये	१०१-
लक्ष्मीदेवी ताम्राकार, थापाभली "	५१-
अष्ट वहादुर शाक्य, इटुम्बहाल "	१००१-

“नमो तरस भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स”

उरग जातक

उरगोव तच्चं जिण्ण . . . थुगु गाथा भगवान शास्तां जेतवन
विहारे च्वना विज्यागु बखते छह्ण गृहस्थया बारे कना विज्यागु
खः गुह्ण गृहस्थया काय् सीगु खः ।

क. वर्तमान बाखँ

बाखँ वहे गृहस्थया थें गुम्हेसिया कला व बौ सीगु खः ।
थ्व बाखँनय् नं भगवान थथेहे गृहस्या छें विज्यात । गृहस्थ
वया भगवानयात वन्दना याना छखे फेतुत । भगवान न्यना
विज्यात- आयुष्मान ! छु दुःख ताया च्वनाला ?

गृहस्थि धाल- “खः भन्ते ! गुवले निसें काय् सित
उबले निसें मनय् नुग मछिका च्वच्वना ।”

“आयुष्मान ! गुगु तज्याइगु स्वभाव खः उगु तज्याना
वनी; गुगु नाश जुइगु स्वभाव खः, उगु नाश जुयावनी ।
थन्यागु न छम्हेसित जक जुइगु खः, न छगू गामे हे जक । अनन्त
चक्रवाला तथा स्वंगू भवे न सुं छह्ण हे जक मरु गुह्ण सी मखु ।
छगू हे अत्रस्थायसं च्वनीगु, छगू हे शाश्वत संस्कार मरु । फुक्क

प्राणी मरणशील खः, संस्कार अनित्य खः । पुलांपि पण्डित-
पिसनं थः काय्पि सीवले 'नाश जुइ माःह्य नाश जुल' धका
छुं दुःख ताया मख्व । थथे धया बिज्याना उह्य गृहस्थं प्रार्थना
यागुलि न्हापाया जन्मया खँ कना बिज्यात-

अतित बाखँ

पूर्व समय वाराणशी देशय् ब्रह्मदत्त जुजुं राज्य याना
च्वंगु बखते बोधिसत्व वाराणशी देशया धवाखासीया गामे
ब्राह्मण कुलय् जन्म जुया किसान ज्यायाना जिविका हना च्वन ।
वया काय् व म्हाय् याना निह्य मचा दु । कथंछि ल्याय्हा
जुया वसेलि कुलयात त्वह्य भमचानं हल ।

लहिना तःह्य दासी समेतं याना इपि खुह्य दु- बोधिसत्व
ब्राह्मण, वया कला, काय्, म्हाय्, भमचा व दासी । इपि थवंथ
खुव मिलेजुया, नुग चकंका, थवंथः माया याना च्वंच्वन । थःगु
परिवारे बोधिसत्वं न्याह्यसित थथे धका उपदेश वीगु जुया
च्वन । छिमित छु लाभ जूगु खः उकि मध्य दान व्यू, शीलया
रक्षाया, उपोसथ ब्रत च्वं, मरणानुस्मृति भावनाया, थः सीमागु
खँ लुमंका ती, थ्व प्राणीत सीगु निश्चित खः, म्वाय्गु
अनिश्चित खः अर्थात न्हाबले सीफु, फुकक संस्कार अनित्य खः,
उत्पति विनाश स्वतः जुइगु क्रिया खः । चां न्हि अप्रमादि जुया
होशय् वय्का जिविका हँ ।

इपि न्याम्हं 'ज्यू !' 'हवस् !' धका उपदेश ग्रहन याना,
अप्रमादि जुया, होशय् वय्का मरणानुस्मृति भावना याना च्वन ।

छन्हु बोधिसत्व थःकाय् नापं बुँइ हल चले याना च्वन ।
 काय्ह्य काः लिकया छ्वेका च्वन । वयाहे नापं प्वाले विषादि
 सर्पं छ्ह्य दु । काः छ्वया च्वंगु कुं सर्पया मिखाय् लागुलि तं
 पिकया प्वालं पिहांवया व मनु पाखें जित भय दु धका बिचा
 यानां प्यपू वां न्याना स्यात । मनु अनसं सीना ग्वतु वन ।
 बोधिसत्वं लिफ स्ववले ग्वतुला च्वंगुखना, बैलयात दिका
 स्वतं सी धुं कुगु सिया वयात छमा सिमाक्वे तथा कापतं त्वपुया
 ब्रिल । व न ख्वल, न हाल । वं अनित्यता लुमंका तज्याइगु
 स्वभाव तज्यात, सीमागु स्वभाव सीत, फुक्क संस्कार अनित्य
 खः, मरण-शील खः धका बिचायाना हल चले याना च्वन ।

थगु बुँ पाखे व्ह्य बिश्वासीह्य मनूयात खना वयाके
 न्यन- “भाजु ! छेँ काय्गु खला ?”

“खः ।”

“अथेजुसा जिमिगु छेँ वना जिह्य ब्राह्मणीयात न्हापाथें
 निम्हेसित नयेगु हयेमते छम्हेसित जक न्हि धका धया ब्यु ।
 न्हापा दासीं जक हइगुली आः प्यम्हं शुद्धगु वस्त्रंपुना नस्वागु
 स्वाँ ज्वना नं वा धका धया ब्यु ।”

वं ‘हवस्’ धका ब्राह्मणीयात अथेहे धका धाल ।

ब्राह्मणी न्यन- “भाजु ! छित थ्व खँ सुनां धाल ?”

“आर्ये ! ब्राह्मणं ।”

वं सिल कि वया काय् मंत तर अथे जूसां वया नूग मछि
 सकं मजू । थुकथं चित्तयात बाँलाक होशय् वय्का, शुद्धगु वस्त्रं

पुना, नस्वा स्वाँ, धुँ धुपाय् ज्वना नयेगु ज्वना बाकि परि-
 वाररपि नापं फुकं बुँइ थ्यंक वल । सुंहे मख्व, न सुंहे हाल ।
 बोधिसत्वं गन काय्हा तैतगु खः अन किचले च्वना नयेगु नल ।
 नये धुंका फुकस्यां सि कया, चित्ताय् तया, धुं धुपाय् स्वाँनं
 पूजायाना मि तल । सुयांहे मिखां छफुतिहे ख्ववि मव । फुकस्यां
 सीमानिगु लुमंका मरणानुस्मृति भावनाया अभ्यास याना च्वन
 इमिगु शीलया तेजं इन्द्रया भवन क्वाना वल ।

वं विचायात सु ज्वी थ्व जित थ्व थासं लिकाये त्यंहा ।
 वं सीकाकाल इमिगु गुण तेजं जक हे भवन क्वागु खः । व
 प्रशन्न जुया इमित सिंहनादयाना इमिगु छेँ न्हेगुरत्तं जाय्का
 बीमाल धका अनं याकनं क्वहाँ वया दाह संस्कार याना च्वंमु
 थासय् छथाय् दना थथे न्यन-

“भाजु ! छुयाना दियागु ?”

“स्वामी ! मनु छह्य उनाच्च्वना ।”

“जितला थथे च्वं कि छ मनु उना च्वंगु मखु कि मृग
 छह्य स्याना उना च्वंगुथे च्वं ।”

“मखु स्वामी ! मनु हे उना च्वनागु खः ।”

“अथे जूसा सुं शत्रुयात उना च्वंगु जुइमा...”

“स्वामी ! शत्रु मखु, थःह्य हे काय् खः ।”

“अथे जूसा मयोह्य काय् जुइका ।”

“स्वामी ! जित अति योह्य काय् खः ।”

“अथे जूसा छाया मख्वायागु ?”

वं मख्वायागु कारण ककं न्हापायागु गाथा छपू ब्वन-

“उरगोब तच्च जिण्णं हित्वा गच्छति सं बनुं
एवं सरीरे निम्भोगे पेते कालकते सति ।

इह्यमानो नजानाति आतिनं परिदेवितं

तस्मा एतं न सोमाच्चि गतो सो तस्सया गति ॥१॥

“गथे सर्पं थःगु (सर्पया) लं त्वता वनी, अथेहे प्राणीं
थःगु शरीर त्वता वनी । थुगु प्रकारं भोगहीन शरीर त्वता
वनेवं वयात उना छोइ अले थःथितित ख्वगु वं सी मखु । उर्कि
जिं नुग मछि मयाना । वया गुगु गति खः अन व ।”

इन्द्रं बोधिसत्वया खँ न्यना ब्राह्मणीयाके न्यन- मां ! छं
व सु परे जू ?

“स्वामी ! फिला प्वाथय् तया, दुरू त्वंका, ल्हातुति चूइ
फयेका, हुर्कय्याना तयाह् काय् ।”

“मां ! वौह्यला मिजं जुया मख्वल, तर मांया हृदयला
नाइसे कोमल जुइ, छ छाया मख्वायागु ?”

वं थः मख्वायागु कारण ककं थ्व निपू गाथा ब्वन-

“अनन्भितो ततो आग अन नुञ्जातो इतो गतो,

यथागतो तथागतो तत्थका पनिदेवना ॥१॥

इह्यमानो नजानाति आतिनं परिदेवितं,

तस्मा एतं नसोच्चामि गतो सो तस्सया गति ॥२॥

“मसतुकं (समतय्कं) हे अनवल, मन्यसे थनं वन । गथे

वल, अथेवन, उकीं ख्वयेमागु छु दु ? उका च्वंमहं थःथिति ख्वगु वं सी मखु । उकिं जि वयागु अफसोच मयाना । वया गुगु गति जुइ, अन वन ।”

इन्द्रं ब्रम्हुनीया खँ न्यना क्यहेंमहेसिके न्यनः-

“नानी ! छं व सु परेजू थें ?”

“स्वामी ! जिमि दाजु परेजू ।”

“नानी ! क्यहेंपिनि दाजुपि नाप माया दइ । छ छाय् मख्वयागु ?”

वं थ मख्वयागु कारण ककं निपू गाथा ब्वन-

“सके रोदे किसा अस्सं तस्सा, मे किं फलं सिया,

आति मित्ता सुहज्जानं भोय्यो नो अरती मिया ॥१॥

डह्मानो नजानाति आतिनं परिदेधितं,

तस्मा एतं न सोचामि गतो सो तस्सया गति ॥२॥

“ख्वल धायेवं गंसी जुयावनी, उकिं जित छु फाय्दा जुई ? थःथिति व मेपि हित चिन्तकपिनि यइमखु । उका च्वंमहं वं थःथितित ख्वगु सी मखु । उकीं अफसोच मयाना । वया गुगु गति जुइ अन वन ।”

इन्द्रं क्यहेंया खँ न्यना वया कलायाके न्यन-

“नानी ! व छं सु परेजू ?”

“स्वामी ! जिमि भात ।”

“भात मदेधुंका मिस्त विघवा जुइ, अनाथ जुइ । छ छाय् मख्वयागु ?”

वं नं थः मख्वयागु खँ ककं निपु गाथा व्वना न्यंकल-

“यथापि दारको चन्दं गच्छन्तं अनुरोदति,

एवं सम्पद मेवेतं योपेत मनु सोचति ॥१॥

डह्यमानो न जानति आतीनं परिवेषितं,

तस्मा एतं न सोचामि गतो सो तस्सया गति ॥२॥

“गथे मचां न्ह्याना च्वंगु चन्द्रमा खना व कायेत ख्वई,
सिनावपि खना ख्वय्गु व मचाथे हे खः । उका च्वंहा वं थः धिति
ख्वगु सी मखु । उकिं जि अफसोच मयाना । वया गुगु गति
जुइ अन वन ।”

इन्द्रं कलाम्हेसिया खँ न्यना दासीयाके न्यन-

“नानी ! छं व सु परेजू ?”

“स्वामि ! जिमि मालिक ।”

“निश्चयनं वं छंत दुःख विया दाया ज्या याकिगु जुइ,
उकिं छं मनय् तल कि व सीगु बांलात, उकिं मख्वयागुला ?”

“स्वामी ! अथे धया विज्याये मते । व अन्याह्म मखु ।
क्षमा, मैत्री तथा दयां युक्तह्य जिह्य मालिकया काय् नुगलं
निसे लहिना तह्य जिमि काय्थे खः ।”

“नानी ! छ छाय् मख्वयागुले ?”

वं नं थ मख्वयागु खँ ककं निपु गाथा व्वना न्यंकल-

“यथापि उदककुम्भो भिन्नो अस्पटि सन्धियो,

एवं सम्पदमेवेतं यो पेत मनु सोचति ॥

डह्यमानो न जानति आतीनं परिवेषितं

तस्मा एतं न सोचामि गतो सो तस्सया गति ॥

“गथे तज्यागु लः घः हानं स्वाये फँ मखु । (उकिया खँय् ख्वय्गु वेकार जुइगु खः ।) सीह्याया निति ख्वय्गु वनं अथेहे खः । उका च्वंमहं थःथिति ख्वगु वं सी मखु । उकि जि अफसोच मयाना । वया गुगु गति जुइ, अनवन ।”

इन्द्रं फुकसिया धर्म खँ न्यना खुसी जुया धाल- छिमिसं अप्रमादी जुया मरणानुस्मृति भावनाया अभ्यास याना च्वन । आवंनिसे छिमि थःपिसं ज्याबाये म्वाल । जि देवराज इन्द्र खः । जि छेँ अनन्त न्हेगु रत्नं जाय्का बिइ । छिमिस दान व्यु, शील रक्षा या, उपोसथ व्रत च्वं, अले अप्रमादी जु ।” इमित थथे उपदेश बिया इमिगु छेँ अपार धनं जायका इन्द्र ल्याहां वन ।

भगवान शास्तां थ्व जातकया खँकना सत्यया प्रकाश याना जातक मिल्य् याना बिज्यात । सत्यया प्रकाशन जुइवं गृहस्थ स्रोतापत्ति फलय् प्रतिष्ठित जुल । उगु समय दासी खज्जुत्तरा खः । म्हाय् उत्पल-वर्णा खः । काय् राहुल खः । माँ खेमा खः । ब्राह्मणला जिहे खः ।

Dhamma.Digital

राष्ट्रपाल सूत्र (इ. पू. ५०६)

थथे जि न्यना-छगू समये भगवान कुरू देशय् महाभिक्षु संघर्षिनाप चारिका यायां गन थुल्लकोट्टित नां जुया च्वंगु कुरू पिनिगु निगम दु अन थ्यंक बिज्यात ।

थुल्लकोट्टित देशय् च्वंषि गृहपति-ब्राह्मणपिसं ताल-शाक्यपुत्र भगवान श्रमण गौतम थुल्लकोट्टितय् बिज्याना च्वंगु दु । थुगु प्रकार अर्हत्पिनिगु दर्शन यायेगु भि जुइगु खः । उकि थुल्लकोट्टित गृहपति-ब्राह्मणपि गन भगवान दु अन वन । वनां गुलि गुलिसिनं भगवानयात अभिवादनयाना छखे लिक्क फेतुत । गुलि गुलि सुमुक्क छखे लिक्क फेतुत । थथे छखे लिक्क फेतुना च्वंषि थुल्लकोट्टित बासी ब्राह्मण-गृहपतिपिन्त भगवानं धार्मिक बाखें कना संदर्शित, प्रेरित, समुत्तेजित, संप्रशंसित याना बिज्यात ।

उगु समये वहे थुल्लकोट्टित शहरया उच्चकुलयाहा पुत्र राष्ट्रपाल नं उगु परिषदय् च्वंच्चगु जुल । अले राष्ट्रपालया मनय् थथे लुल, भगवानं गुगु धर्मोपदेश याना बिज्यात, व (तसकं) सिलातगु शंखथे शुद्धगु ब्रह्मचर्य छे च्वना पालन यायेगु

अपु मजु । छायां जि सं दाह्नी खाना, काषाय् वसां पुना, छेँ
 त्वता प्रव्रजित मजुइ ? अले थुल्लकोट्टित बासी ब्राह्मण-गृहपतिपि
 भगवानया धर्मउपदेश न्यना समुत्तेजित, सप्रशंसित जुया भग-
 वानया उपदेशयात सत्कारयाना, अनुमोदनयाना आशनं दना
 भगवानयात वन्दना व प्रदक्षिणायाना वन । अले राष्ट्रपाल
 कुलपुत्र ब्राह्मणपि वनधुं का भतिचा लिपा गन भगवान विज्याना
 च्वंगु खः अन वना भगवानयात वन्दना याना छखेलिक्क
 फेतुत । छखेलिक्क फेतुनाच्चंहा राष्ट्रपालं भगवानयात धाल-
 “भन्ते ! जत्र जि भगवानं उपदेश याना विज्यागु धर्मं थुल,
 थ्व अत्यन्तगु परिशुद्धगु सिलातगु शंख थें जागु ब्रह्मचर्यं छेँ
 च्वना पालन याये अनु मजु । भन्ते ! जि भगवान याथाय्
 प्रव्रजित जुइगु इच्छा दु तथा उपसम्पदानं (जुइ दय्मा) ।”

“राष्ट्रपाल ! छु छं छेँ त्वता भिक्षु जुइत मां बौ पिनि
 पाखें आज्ञा कयावय् धुनला ?”

“भन्ते ! आज्ञा मकयानि ।”

“राष्ट्रपाल ! मां बौ पिनिगु स्विकृति मदुपिन्त तथागतं
 प्रव्रज्या याइमखु ।”

“भन्ते ! अथेजूसा जि अथे याये, गुकिं मां बौ पिसं जित
 प्रव्रजित जुइत आज्ञा बिइ ।”

अथे राष्ट्रपाल कुलपुत्र आसनं दना भगवानयात वन्दना
 व प्रदक्षिणायाना गन मां बौ दुगु खः, अन वन । वना मां बौ
 पिन्त धाल-

“मां ! वा ! ! गथे भगवानं कना विज्यागु धमं थ्व अत्यन्त परिशुद्धगु शंख सिलातगुथें जागु ब्रह्मचर्य छें च्वना पालन याये अपु मजु धइगु थुल, अले अकिं जि सं दाह्नी खाना, काषाय वस्त्रं पुनाः छें त्वता प्रव्रजित जुइगु इच्छा दु । छें त्वता प्रव्रजित जुइत आज्ञा विया विज्याहुं ।”

थथे धायेवं राष्ट्रपाल कुलपुत्रयात राष्ट्रपाल कुलपुत्रया मां बौ पिसं थथे धाल-

“बाबु राष्ट्रपाल ! छ जिमि योह्य, सुख्य् ब्वलंहा, याक काय् खः । बाबु राष्ट्रपाल ! छं दुःख धइगु छुं हे मस्यूनि, वा बाबु राष्ट्रपाल ! न, त्वं, चाःह्यू । नया, त्वना चाःहिला काम-परिभोगयाना, पुण्ययाना याउंक च्वं । जिमिसं छन्त छें त्वता प्रव्रजित जुइत गुगुकथं नं आज्ञा विइ फइमखु । सिना वंसानं जिमिसं छंत मंभजुइगु स्वेमफु धासेलि म्वाना च्वंक च्वंकं गुकयं प्रव्रजित जुइत आज्ञा बीइ फइ ।”

राष्ट्रपालं निक्कवनं, स्वक्कवनं थथे बचन फवन ।

अले राष्ट्रपाल कुलपुत्र मां बौयाके प्रव्रज्या जुइत आज्ञा काये मफुगुलि अनसं बँय् ग्वतुल । ‘थनहे जिगु मरण या प्रव्रज्या’ अले राष्ट्रपालया मां बौ पिसं राष्ट्रपालयात थथे धाल- “बाबु राष्ट्रपाल ! छ जिमि योह्य याक काय् खः । छं दुःख छुं हे मस्यूनि । वा बाबु राष्ट्रपाल ! न, त्वं, चाःह्यू । कामपरिभोग या । पुण्य याना याउंक च्वं ।”

थथे धालनं राष्ट्रपाल कुलपुत्र सुंक च्वंच्वन ।

निक्कवलनं, स्वक्कवलनं राष्ट्रपाल सुं कंतुं च्वंचवन ।

अले राष्ट्रपालया मां बौ राष्ट्रपाल कुलपुत्रया पासापि दुधाय वना थथे धाल- भाजुपि ! राष्ट्रपाल बँय् ग्वतुलाच्चन- 'थनेहे सी या प्रव्रज्या' । वा भाजुपि ! गन राष्ट्रपाल दु, अन हुं । वना राष्ट्रपालयात धा- मित्र राष्ट्रपाल ! छ मां-बौया योह्य याक काय् खः । छं छुंहे दुःख मस्युनि । वा मित्र राष्ट्रपाल ! न, त्वं, चाःह्यू । कामपरिभोग या, पुण्य याना याउंक च्वं ।”

अले राष्ट्रपालया पासापि राष्ट्रपालया मां बौ पिनि खं न्यना गन राष्ट्रपाल दुगु खः अनवना थथे धाल-

“मित्र राष्ट्रपाल ! छ मां-बौया याक काय् खः, छं छुं हे दुःख मस्युनि । वा मित्र राष्ट्रपाल ! न, त्वं, चाःह्यू । काम परिभोग या । पुण्ययाना याउंक च्वं ।”

थथे धावले नं राष्ट्रपाल सुं क च्वंचवन ।

निक्क स्वक्क धालनं सुं क च्वंचवन ।

अले राष्ट्रपालया पासापिसं राष्ट्रपालया मां बौ पित्त धाल-

“साहुजी ! थ्व राष्ट्रपाल थनेहे बँय्सं तुं दु- 'थनेहे सीगु या प्रव्रज्या' । यदि छलपोलपिसं राष्ट्रपालयात प्रव्रजित जुइत वचन मबिल धाःसा व अनसंहे सी, यदि छलपोलपिसं वचन विलधाःसा प्रव्रजित जुइ धुं कानं वयात खनी, यदि राष्ट्र-

पाल प्रव्रज्याय मन तय मफुत धाःसा व गन वनी, अनहेतुं त्यहाँ
वइ । उकिं राष्ट्रपालयात प्रव्रजित जुइत बचन बिया बिज्याहुं ।”

“भाजुपिं ! जिमिसं राष्ट्रपालयात प्रव्रज्या जुइत बचन
बिइ, तर प्रव्रजित जुइ धुंका मां बौ पिन्त दशन बिउ
वय्मा ।”

अले राष्ट्रपालया पासार्पि वना राष्ट्रपालयात धाल---

“मित्र राष्ट्रपाल ! छ मां बौया योह्य याक काय् खः ।
मां बौ पिनि पाखें प्रव्रजित जुइत स्विकृति दु । तर प्रव्रजित
जुइ धुंका मां बौ पिन्त स्वा वयं वय्मा ।”

अले राष्ट्रपाल दना बल प्राप्त याना गन भगवान
बिज्याना च्वंगु खः अनवन । वना छखेलिक फनुना भगवानयात
थये धाल-

“भन्ते ! जि मां बौ पिनि पाखें प्रव्रजित जुइत बचन कया
वय्धुन । जित भगवानं प्रव्रजित याना बिज्याहु ।”

राष्ट्रपालं भगवान याके प्रव्रज्या व उपसम्पदा प्राप्त
याना काल । अले आयुष्मान राष्ट्रपाल भिक्षु जुया गुलिचां
मरूव हे, उपसम्पदा जुया वाःछि पुलावंका भगवान थुल्लकोट्टितय्
थःगु इच्छानुसार बिहारयाना गुखे श्रावस्ती ख, उखे चारिका
यायेया लागि बिज्यात । क्रमशः चारिकायायां गन श्रावस्ती
खः अन थयंक बिज्यात । अन भगवान श्रावस्ती अनाथ-
पिण्डकया आराम जेतवनय् बिहारयाना बिज्यात । अले

आयुष्मान् राष्ट्रपाल आत्म संयमी जुया, बिहार यायां याकनं हे गुगुया लागि कुलपुत्र छेँ त्वता प्रव्रजित जूगु खः, उगु सर्वोत्तम ब्रह्मचर्य-फल थ्वहे जन्मय् थःपिसंहे ज्ञान प्राप्तयाना साक्षात्कार याता बिहारयाना च्वंच्वन । 'जाति (जन्म) क्षीण जुल, ब्रह्मचर्य पालन जुल, यायेमागु याये धुंकल, आ थन यायेमागु छुं मन्त ।' आयुष्मान् राष्ट्रपाल अर्हततमध्ये छह जुल ।

अले आयुष्मान् राष्ट्रपाल गन भगवान दुगु खः, अन वना भगवानयात बन्दना याना, छखे लिक्क फेतुत, अले भगवान याके न्यन-

“भन्ते ! यदि भगवानं आज्ञा जुया बिज्यासा, जि मां वी पिन्त ख्वा क्येँवने मास्ति वः ।”

अले भगवानं राष्ट्रपालया मनयागु खँ सीका बिज्यात । भगवानं सिइके धुंका राष्ट्रपाल भिक्षु शिक्षा त्वता, मृहस्थय् च्वनेत अयोग्य जुल, अले भगवानं आयुष्मान् राष्ट्रपालयात आज्ञा जुल-

अले आयुष्मान् राष्ट्रपाल आसनं दना भगवानया बन्दना याना, प्रदक्षिणा याना, लासा फांगा मेहसित जिम्मा बिया, पात्र चिवर कया गुखे थुल्लकोट्टित खः उखे चारिका यायेत बिज्यात । क्रमशः चारिका यायां गन थुल्लकोट्टित दुगु खः अन थ्यन । अन आयुष्मान् राष्ट्रपाल थुल्लकोट्टित जुजु कौरव्यया मिगाचीर बमैचा बिहारयाना बिज्यात ।

अले आयुष्मान राष्ट्रपाल पूर्वाह्न समय चीवरं पुना पात्रकया थुल्लकोट्टितय भिक्षाया लार्गि बिज्यात । थुल्लकोट्टितय मद्युसे, भिक्षाटन यायां, गन थः बौया छेँ खः, अन थ्यत्त । उगु इलय् आयुष्मान राष्ट्रपालया बौ दथुया तलाय् च्वना दाह्नी खाना च्वन । बौम्हेस्यां तापाकं निसेँ आयुष्मान राष्ट्रपाल वइच्चंगु खन । खना धाल- 'थुपिं मुण्डक श्रमणपिसं जिमि योह्य काय् यात प्रत्रजितयाना बिल ।' अले आयुष्मान राष्ट्रपालयात थः बौया छेँ न दान प्राप्त जुल, न आदर सत्कार वरू व्व जक फया वयेमाल । उगु इलय् आयुष्मान राष्ट्रपालया थः ज्ञाति दासी बासीगु कयेँ वाँ छ्वय्त कुने वयाच्चन । अले आयुष्मान राष्ट्रपालं व थः जातयाह्य दासीयात धाल-

“कयेहें मय्जु ! यदि बासीगु कयेँ वाँ छ्वे त्यनागु खःसा थन जिगु पात्रय् तै व्यु ।

अले ज्ञाति दासीं बासीगु कयेँ आयुष्मान राष्ट्रपालया पात्रय् प्वकाच्चंगु इलय् ल्हा, तुति, सः, ह्यसीकल । अले ज्ञाति दासी गन आयुष्मान राष्ट्रपालया माँ दु अन वन, वना राष्ट्रपालया मांयात धाल-

“आर्या ! स्यूला, आर्यपुत्र राष्ट्रपाल वमु दु ?”

“खःला ! यदि धात्थेँ छं धाःगु खःसा, दासिं मुक्त याना बी ।”

अले आयुष्मान राष्ट्रपालया मां आयुष्मान राष्ट्रपालया बौ दुथाय् वना धाल-

“गृहपति ! स्यूला, राष्ट्रपाल कुलपुत्र वोगु दु ?”

उगु इलय् आयुष्मान राष्ट्रपाल उगु बासीगु क्ये पःखाया लिक्क च्वना त्वनाच्वन । आयुष्मान राष्ट्रपालया बौ गन आयुष्मान राष्ट्रपाल दुगु खः अनवना आयुष्मान राष्ट्रपालयात धाल-

“बाबु राष्ट्रपाल ! बासीगु क्ये त्वना च्वनागुला ? अथे जूसा बाबु राष्ट्रपाल ! छेँ नुं ।”

“गृहपति ! छेँ त्वता प्रव्रजित जूपिनि छेँ गन दइ ? गृहपति ! जिपि छेँ मरूपि । छंगु छेँ वना, अन न दान प्राप्त जुल, न आदर सत्कार दत, बल्कि ब्व जक बियाहल ।”

“वा बाबु ! राष्ट्रपाल छेँय् नु ।”

“म्वाल गृहपति ! थौं जि भोजन याये धुन ।”

“अथे जूसा बाबु राष्ट्रपाल ! कन्हेया भोजन स्वीकार या ।”

आयुष्मान राष्ट्रपालं सुंकच्वना स्वीकार याना बिज्यात ।

अले आयुष्मान राष्ट्रपालया बौ, आयुष्मान राष्ट्रपालं स्वीकारयागु सिइका, गन थःगु छेँ खः अनवना हिरण्य (असर्फी), सुवर्ण यागु द्वचिका मालां त्वपुया आयुष्मान राष्ट्रपालया स्त्रीपिन्त सःता धाल-

“वा भौमस्त ! न्हापा गुगु तिसा वसतं तिइबले राष्ट्रपालयात यो ताइगु खः उगु तिसा वसतं त्यु ।” अले आयुष्मान

राष्ट्रपालया अबुं वचा फपुले छुंका थःगु छेँ ऋणित भोजन तयार याका, आयुष्मान राष्ट्रपालयात ई त्यःगु सूचं विल-
 “ई त्यःल बाबु राष्ट्रपाल ! भोजन तयार जुल ।”

अले आयुष्मान राष्ट्रपाल पूर्वान्ह इलय् चीवरं पुना पात्र ज्वना गन थः बोया छेँ खः अन वन । वना लायातगु आसनय् फेतुत । अले आयुष्मान राष्ट्रपालया अबुं हिरण्य, लुं, इँ उला आयुष्मान राष्ट्रपालयात धाल-

“बाबु राष्ट्रपाल ! थ्व छं मांया धन खः, बोयामु बाज्वायागु धनला अलग दनि । बाबु राष्ट्रपाल ! थ्व फुककं छं उपभोगनं यायेफु, पुष्यनं यायफु । वा बाबु राष्ट्रपाल ! भिक्षु भाव त्वता गृहस्थी च्वं भोग यायेगु भोगया, पुष्यनं या ।”

“यदि गृहपति ! छं जिगु खँ न्यनेगु जुसा, थ्व हिरण्य लुं इँ यात गाढाय् तया यंका खुसीया दथुइ प्वंका ब्यु । अथे छाय् ? गृहपति ! थुकिया कारणं छन्त शोक परिदेव, दुःख दौर्भनस्य उपायास उत्पन्न जुइमखु ।”

अले आयुष्मान राष्ट्रपालया फुककं कलापिं तुती ज्वना आयुष्मान राष्ट्रपालयात धाल-

“आर्यपुत्र ! गुजोपिं व अप्सरात, गुम्हेस्या लागि छं ब्रह्मचर्यं पालन याना च्वनागु ?”

“क्येहें मेजुपिं ! जि अप्सरातय निति ब्रह्मचर्यं पालन याना च्वनागु मखु ।”

क्यहें मय्जु धका जिमित आर्यपुत्र राष्ट्रपालं सम्बोधन
यात धका नुग मच्छिका इपि अचहे मुर्छा जुया ग्वतुवन । अले
आयुष्मान राष्ट्रपालं वीयात धाल-

“गृहपति ! भोजन दान यायेगु जूसा दान व्यु । जिमित
कष्ट विइमते ।”

“भोजनया बाबु राष्ट्रपाल! भोजन तयार जुयाच्चंगु दु ।”

अले आयुष्मान राष्ट्रपालया अबुं प्रणित भोजन थःगु
ल्हातं आयुष्मान राष्ट्रपालयात इच्छापूर्ण जुइक दान बिल ।
अले आयुष्मान राष्ट्रपालं भोजन भपी धुंका ल्हासिला, दना थ्व
गाथा ब्वन-

घाःकं जकया बिस्व मखा थ्व, थुलि अण्पो थन मेगु छु दु ?
नुग गुलि हथाय् खनिसा, गुब्ले हे थ्व थातं मद्दु ।

मणि कुण्डलं दइ च्वंगु मात्र विचित्रगु रूप खः थ्व
क्वे छ्येगुया ज्युहे मखा वस्त्रला मात्र शोभा जक ॥

तुतिइ जाय्क रंग छिना अलं, ख्वालय् बुलातल पाउडर
ज्ञानीया दु मन स्थिर सदां, मूर्खतय् मच्च मनं थातं गनं ॥

छ्यंनय् सें लहिना तल, मिखा हाकुक रंग छिना
ज्ञानीया दु मन, स्थिर सदां, ब्वांजुल मूर्खतय् नुग मोहं दना ॥

साःगाथे खः थुगु शरीर गन खिच्च फोहर फुक्कं मुना
ज्ञानीया दु मन स्थिर सदां, मूर्खया मच्च मन थातं गनं ॥

क्याधां जाः र्वगु खः तर चला जालय् मकयं
क्याधायात ख्वयका वन र्व दुगु अन्न नयाजक ॥

आयुष्मान राष्ट्रपालं दना दना ध्व गाथा व्वनालि, गन
कौरव्यया मिगाचीर (वगैचा) दु, अन वन । वना छमा सिमा
क्वे न्हिनय् विहार यायेया लागि फेतुत ।

अले जुजु कौरव्यं मिगव (वगैचा नायो) यात सतल-
“तात मिगव ! मिगाचीर सफाया, वगैचा भूमि स्वयेत
वने ।” मिगवं राजा कौरव्ययात “हवस देव ! धका मिगाचीर
सफा याना च्वंवले सिमाक्वे न्हिनय् विहारयाना च्वंहा
आयुष्मान राष्ट्रपालयात खन । खनालि गन कौरव्य जुजु दु,
अनवन; वना कौरव्य जुजुयात विन्तियात-

“देव ! मिगाचीर सफा जुल, अले अन ध्वहे थुल्ल-
कोट्टितया अग्रकुलिकया राष्ट्रपाल नांयाहा कुलपुत्र गुहा छपिसं
न्हावलें तारिफ याना च्वनी, छमा सिमा क्वे न्हिनय् विहारया
निर्ति फेतुना च्वंगु दु ।”

“अथेसा प्रिय मिगव ! आः वगैचा वनेत्यल, थौं वसपोल
राष्ट्रपालनाप उपासना (सत्संग) याये ।”

अले कौरव्य जुजुयात गुलिनं नय्गु भोजन तयार याना
तःगु खः, फुककं ‘मयल’ धका, बां बां लागु रथ तयार याका,
(छगू) रथे च्वना, राजकीय सन्मान सहित आयुष्मान राष्ट्र-
पाल दर्शन यायेत थुल्लकोट्टितं पिहां वन । गुलि रथं वने ज्यु,
उलि रथं वना, अले रथं क्वहां वया न्यासीवना मेपि विशिष्ट
मण्डल फुककं आयुष्मान राष्ट्रपाल दुथाय् वन । वना आयुष्मान
राष्ट्रपालयात वन्दना याना छखेलिक्क दनाच्वन । छखे लिक्क
दना च्वंहा कौरव्य जुजु आयुष्मान राष्ट्रपालयात प्रार्थना यात-

“अपि राष्ट्रपाल थन गलेंचाय् फेतुना बिज्याहूँ ।”

“म्वाल महाराज ! अपि फेतुना बिज्याहूँ, जि थन जिगु आसनय् फेतुना च्वनागु दु ।”

अले जुजु कौरव्य लायातःगु आसनय् फेतुना कौरव्य जुजु आयुष्मान राष्ट्रपालयात धाल-

“हे राष्ट्रपाल ! ध्व प्यंगू हानी (पारिजुञ्ज) दु; गुगु हानीं याना गुलि गुलि मनूत सं खाना, ह्यासु वसतं पुना, छे त्वता प्रव्रजित जुई । प्यंगू हानी छु छु धाःसा जरा-हानी, व्याधि-हानी, भोग-हानी, जाति-हानी ।

हे राष्ट्रपाल ! जरा-हानी धयागु छु धाःसा ?

१) “हे राष्ट्रपाल ! गुम्हं मनू जीर्णं जुइ, वृद्ध जुइ, बैसबिते जुइ धुं कुहा जुइ । वं अथे मनय् तइः जि आ बुढा जुल, आः जिगु निरिति प्राप्त मजुगु भोग प्राप्त यायेत व प्राप्त जुगु भोग बढेयायेत अपु मजुल । उकिं छाया जि सं खाना, ह्यासुवस पुना, छे त्वता अनगारिक जुया प्रव्रजित मजुइ? अले व जरा-हानीं याना प्रव्रजित जुइ । हे राष्ट्रपाल ! थुकियात जरा-हानी धाई । तर अपि राष्ट्रपाल ल्यायहा, तसकं सं हाकुहा, भद्र यौवनं युक्तहा, प्रथम बैस सम्पन्न जुया बिज्याना च्वंहा खः । अपिन्त थुजोगु जरा-हानी मजू । अपि छलपोलं छु ध्वीका, सीका, खना, न्यना छे त्वता प्रव्रजित जुयागु ?”

२) हे राष्ट्रपाल ! व्याधि-हानी धैगु छु धाःसा, हे राष्ट्रपाल !
 सूं मनू रोगी, दुःखी, तसकं विरामी जुइ, वं थये मती
 तइ- जि आः रोगी, दुःखी, तसकं विरामी जुयाचवना
 आः जिगु निरति प्राप्त मजुगु भोग प्राप्त यायेत व प्राप्त
 जुगु भोग बढे यायेत अपु मजुल । छाय् जि सँ खाना
 ह्यासुगु वसतं पुना प्रब्रजित मजुइ ? व उकि हे व्याधि
 हानीं याना प्रब्रजित जुइ । थुकियात व्याधि-हानी धाई;
 तर छपि राष्ट्रपाल थुगु समय व्याधि रहित, आतंक रहित,
 न तसकं खाउँ न तसकं क्वागु, सम-विपाक जुया पावन
 शक्ति दयाचवंगु खः । उकि छपि राष्ट्रपालयात व्याधि हानी
 जुगु महु । छपि राष्ट्रपाल छु थ्वीका सीका, न्यना खना
 छेँ त्वता प्रब्रजित जुयागु ?

३) हे राष्ट्रपाल ! भोग-हानी धैगु छु धाःसा, गुह्यं मनू
 धनाढय, महाधनी मोजमज्जां भोग याना च्वंह्य भोगी
 जुइ । वयागु व भोग कथंनं फुनावनी । वं थये मती तइ-
 जि न्हापा धनाढय, महाधनी, मोजमज्जां भोगयाना च्वना-
 ह्य भोगी तिनि; जिगु व भोग कथंछि फुनावन; आः जि
 प्राप्त मजुगु भोग प्राप्त यायेत व प्राप्त जुगु भोग बढे
 यानां यंकेगु अपु मजुल । उकि छाय् जि सँ दाही खाना
 ह्यासु वसतं पुना छेँ त्वता प्रब्रजित मजुइ ?

अले व भोग हानींयाना सँ दाही खाना काषाब
 वस्त्रंपुना छेँ त्वता प्रब्रजित जुइ । हे राष्ट्रपाल ! थुकि-
 यातहे भोग-हानी धाई । छपि राष्ट्रपालला थ्वहे

थुल्लकोट्टित अग्रकुलया काय् खः । उकि छपि राष्ट्रपाल यात भोग-हानी जुगु मदु ? उकि छपि राष्ट्रपालयात भोग-हानी मजु । छपि राष्ट्रपाल छु थ्वीका सीका न्यना खना छेँ त्वता प्रव्रजित जुयागु ?

४) हे राष्ट्रपाल ! ज्ञाति-हानी धैगु छु ? हे राष्ट्रपाल ! सुं मनूया यक्व पासापि अमात्य, थःथितिपि, सालोहित दाजु किजापि दैगु खः । वया व थःथितिपि कथंनं फुनावनी । अले वं थथे मती तइ- न्हापा जि यक्व पासापि अमात्य थःथितिपि दु, इपि थःथितित कथंनं मदया वन । आः जिगु निति प्राप्त मजुगु भोग प्राप्त यायेत व प्राप्त जुगु भोग बढेयाना यकेगु अपुमजु । उकि छाय् जि सँ दाह्नी खाना काषाय वस्त्रं पुना, छेँ त्वता प्रव्रजित मजुइ ? अले व ज्ञाति-हानीं याना सँ दाह्नी खाना, काषाय वस्त्रं पुना छेँ त्वता प्रव्रजित जुइ । हे राष्ट्रपाल ! थुकियात हे 'ज्ञाति-हानी' धाई ।

हे राष्ट्रपाल ! छपिनि थुगु थुल्लकोट्टित नगरया यक्व अमात्य, थःथिति दु । तर छपि राष्ट्रपालयात ज्ञाति-हानी जुगु मदु । छपि राष्ट्रपाल छु थ्वीका, सीका, खना, न्यना छेँ त्वता प्रव्रजित जुयागु ? हे राष्ट्रपाल ! थ्व प्यंगू हानी दु, गुगु हानीया कारणं सुं सुं मनू सँ दाह्नी खाना, काषाय वस्त्रं पुना, छेँ त्वता प्रव्रजित जुइ । व छपि राष्ट्रपालयात छुं जुगु मदु । छपि राष्ट्रपाल ! छु थ्वीका सीका न्यना खना छेँ त्वता प्रव्रजित जुयागु ?

महाराज ! वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं
सिइका, खंका श्वीका प्यंगू धर्म उपदेश याना विज्यात, गुकि-
यात श्वीका, खंका न्यना जि छेँ त्वता प्रव्रजित जुया । वप्यंगू
छु छु ?

१) (श्व) लोक अनित्य अध्रुव खः, थन च्वंपि प्राणिपिन्त
जरानं लिना यंकाच्वंगु दु धइगु खं वसपोल भगवान
अरहत सम्यक सम्बुद्धं सिइका श्वीका खंका न्हापां धर्म
उपदेश याना विज्यात गुकियात श्वीका, खंका न्यना जि
छेँ त्वता प्रव्रजित जुया ।

२) 'लोक त्राण-रहित, आश्वासन रहित' धइगु खँ वसपोल
भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं सिइका, श्वीका, खंका
निगूगु धर्म उपदेश याना विज्यात । गुकियात श्वीका,
खंका, न्यना जि छेँ त्वता प्रव्रजित जुया ।

३) 'लोक थःगु धायेगु छुं महु, फुक्कं त्वतावने मानी ।' धइगु
खँ वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं सिइका श्वीका
खंका स्वंगूगु धर्म उपदेश याना विज्यागु दु । गुकियात
श्वीका, खंका, न्यना जि छेँ त्वता प्रव्रजित जुया ।

४) 'लोक अपरिपूर्ण खः अतृप्त खः थन फुक्कं तृष्णाया दास खः'
वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं सिइका, श्वीका,
खंका, प्यंगूगु धर्म उपदेश याना विज्यागु दु । गुकियात
श्वीका, खंका, न्यना जि छेँ त्वता प्रव्रजित जुया । श्वहे
महाराज ! वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं

प्यंगू धर्म उपदेश याना बिज्यात गुकियात ध्वीका खंका
न्यना जि छेँ त्वता प्रत्रजित जुया ।

‘लोक अनित्य खः, प्राणीपिन्त जरानं लिना यंका च्वंगु
दु’ छपि राष्ट्रपाल ! थुकिया अर्थ गुकथं खः ?

“अथे जूसा जि कने महाराज ! छपि नीदें नीन्यादें दुबले
लडाँइ बनय् किसी गयगु स; रथ चले यायेगुली निपुण मजूला,
धनुष चले यायेगुली, तरवार चले यायेगुली निपुण मजूला ?
छातीया बल, लहा तुतीया बलं सम्पन्न जुया संग्रामय् वनेत
समर्थ जुया बिज्या मखुला ? थुगु बारे छपिसं छु धया
बिज्याना ?”

“हे राष्ट्रपाल ! जि नीदें नीन्यादेंया उमेर नं बितेयाये
धुन, किसी गयेगु, सल गयगु, रथे च्वनेगुनं दक्षता जुया च्वनागु
दु, धनुष चले यायेगु तरवार चले यायेगुली नं दक्षता जुया
च्वनागु दु. छातीया बल, लहातुतीया बलं सम्पन्न जुया संग्रामे
वनेत नं समर्थ जुयागु दु । हे राष्ट्रपाल ! उगु बखते जित गवलें
गवलें जिथें पराक्रमी सुंमदु, जिथें बलवान नं सुंहे खने मदु
धका सम्के जुइगु ।”

“महाराज ! छु आः नं छपि उलिहे छातीया बल, लहा-
तुतीया बल सम्पन्न जुया संग्रामे वनेगु समर्थ दनिला ?”

“मफु हे राष्ट्रपाल ! आः जि बुह्ला जुल जिगु उमेर
चय्दें दय् धुं कन । हे राष्ट्रपाल ! जि न्हापा गुलि न्यासी वनेगु
मती तइगु खः आः व स्वया कम हे जक न्यासी वनेफु ।”

“महाराज ! वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं थुक्रियात हे थ्वीका खंका विचायाना- ‘लोक अनित्य खः, प्राणी पिन्त जरां लिना यंका च्वंगु दु’, धका धया बिज्यागु खः, गुक्रियात न्यना थ्वीका खंका जि छे त्वता प्रव्रजित जुया ।”

“आश्चर्य ! हे राष्ट्रपाल !! अद्भूत ! हे राष्ट्रपाल ! गुगु थ्व वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं थ्वीका खंका बांलाक न्ववाना बिज्यागु- ‘लोक अनित्य खः, प्राणी पिन्त जरां लिना यंका च्वंगु दु’ थ्व खँ गुलि सुभाषित जू । हे राष्ट्रपाल ! धात्थे प्राणी पिन्त जरां लिना यंका च्वंगु दु, थ्व लोक अनित्य हे खनि ।”

“हे राष्ट्रपाल ! थ्व राजकुलय् किसी बथान नं दु, सल बथान नं, आपालं रथ व पैदल सेना नं दु गुगु कीत आपतबले ग्वहाली कायेत खः । हे राष्ट्रपाल ! ‘लोक त्राण-रहित, आश्वासन रहित खः’ थ्व गुगु छपि राष्ट्रपालं धया बिज्यात । हे राष्ट्रपाल ! थुक्रिया अर्थ गुकथं खः ?

“अथे जुसा धया बिज्यायेला महाराज ! कि छपिके पुलांगु रोग दुला ?

“हे राष्ट्रपाल ! जिके पुलांगु रोग बायु रोग दु । उगुहे कारणं गबलें गबलें जिमि मित्र ज्ञाति बन्धुपिसं आः राजा कौरब्य सिइन, आः राजा कौरब्य सिइन धाधां जित घेरे याना फेतुना च्वनी ।”

“महाराज ! छु छपिनि उलिमछि मित्रपि उलिमछि

ज्ञाति बन्धु दुह्य छपिसं हे मित्रपि ! थ्व जिगु वेदना सकसिनं इनाका, गुकियाना जित कम वेदना जुइ धका सकसितं इना विइफुला ? अथवा स्याःगु उगु वेदना छपिसंहे सहयाना च्वना विज्याना ? थुगु बारे छपिसं छु धया विज्याना ?”

“हे राष्ट्रपाल ! उगु जिगु वेदना यात इना काय्फुपि योपि मित्रपि व ज्ञाति बन्धुपि जि सुं लुइके मफु, वल्कि जि हे व वेदना सहयाना ।”

“महाराज ! थ्वहे कारणयात सिइका, खंका वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्धं ‘थ्व लोक त्राण-रहित, आश्वासन-रहित खः’ धका धया विज्यागु खः । गुकियात खंका थ्वीका सिइका जि छे त्वता प्रव्रजित जुया ।”

“आश्चर्य ! हे राष्ट्रपाल !! अद्भूत ! हे राष्ट्रपाल !! गुगु थ्व वसपोल भगवान सम्यक सम्बुद्धं थ्वीका खंका ‘लोक त्राण-रहित, आश्वासन-रहित खः’ धका धया विज्यात । थ्व खं गुलि सुभाषित जू । हे राष्ट्रपाल ! धात्थे थ्व लोक त्राण-रहित, आश्वासन-रहित खः ।”

“हे राष्ट्रपाल ! थ्व राजकुलय् यक्व असर्फी व सुवर्ण भूमी व आकाशय् दु । ‘लोक थःगु मखु, फुककं त्वता वने मानि’ थ्व छपिसं धया विज्यात । हे राष्ट्रपाल ! थुकिया अर्थ गुकथं सिकेगु ?

“अथे जुसा महाराज ! छपिसं थुकिया बारे छु धया विज्यायेफु, गथे छपिसं थौं कन्हय् पञ्च काम गुणं पूर्ण जुया, छु

मगा मचा मजुइका च्वना च्वन, छु परलोकय् नं छपिसं वहे पञ्च काम गुणं पूर्ण जुया, छु मगा मचा मजुइक च्वना च्वने फुला अथवा व पञ्च काम गुण मेपिसं परिभोग याई । या छपि थःगु कर्मानुसार वनी ?”

“हे राष्ट्रपाल ! गथे आः थुगु बखतय् जि पञ्च काम गुणं पूर्ण जुया, छु मगा मचा मजुइक च्वं च्वना, परलोकय् नं वहे पञ्च काम गुणं पूर्ण जुया छु मगा मचा मजुइका च्वनेफै मखु । बल्कि मेपिसं हे थ्व परिभोग याइ, जि थःगु कर्मानुसार वनी ।”

“महाराज ! थुकियात हे सिइका खंका वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्ध-‘लोक थःगु मखु, फुक्कं त्वता वनेमानी’ धका धया विज्यागु खः, गुकियात थ्वीका खंका न्यना जि छे त्वता प्रव्रजित जुया ।”

“आश्चर्य ! हे राष्ट्रपाल !! अद्भूत ! हे राष्ट्रपाल !! गुगु थ्व वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्ध थ्वीका खंका-‘लोक थःगु मखु, फुक्कं त्वता वनेमानी’ धया विज्यात । थ्वं खं गुलि सुभाषित जू । हे राष्ट्रपाल ! थ्व लोक थःगु मखु, फुक्कं त्वता वने मानी खः ।”

“लोक अपरिपूर्ण खः, थन फुक्कं तृष्णाया दास खः’ थ्व छपि राष्ट्रपालं धया विज्यात । हे राष्ट्रपाल ! थुकिया अर्थ मध्येयाना सिकेगु ?”

“अथे जुसा धया बिज्याहुँ महाराज ! छपिसं समृद्ध कुरू देशय् राज्ययाना बिज्याना च्वना मखुला ?”

“खः, हे राष्ट्रपाल ! समृद्ध कुरू देशय् राज्य चलेयाना च्वना ।”

“अथे जुसा धया बिज्याहुँ महाराज ! छपिसं छह् श्रद्धा तयमाह् विश्वासीह् मनु पूर्व दिशांवया छपिथाय् थथे धावल-हे महाराज ! सिइका बिज्याहुँ, जि पूर्व दिशां वया च्वना । अन जि तधंगु समृद्धशाली जनाकीर्ण तथा आपालं जनाकीर्णगु जनपद खना । अन यक्व किसी बथान, सल बथान, आपालं रथ, व पैदल सेना दु । अन यक्व दन्त, मृग चर्म दु । अन यक्व धन धान्य व तयारी व तयारी मजुनिगु हिरण्य, सुवर्ण दु । अन यक्व मिस्तनं दु । उगु जनपद थुलि हे सेनां त्याका काय् फु, त्याका दिसं महाराज । अथे धाइगु बखते छपिसं छु याना बिज्यायेगु ? अले हानं छु धया बिज्यायेगु ?”

“हे राष्ट्रपाल ! व जनपदनं त्याका राज्य याये ।”

“अथे जुसा धया बिज्याहुँ महाराज ! विश्वास पात्रह् मनु पश्चिम दिशां बल, उत्तर दिशां बल, दक्षिण दिशां बल ।”
अले व छपिथाय् वया थथे धावइ- ‘जि फलाना दिशां वया च्वना । अन जि तधंगु समृद्धशाली जनाकीर्ण व आपालं जनाकीर्णगु जनपद खना । अन यक्व किसी बथान, सल बथान, आपालं रथ व पैदल सेना दु । अन यक्व दन्त, मृग चर्म दु । अन यक्व धन धान्य व तयारी, तयारी मजुनिगु हिरण्य, सुवर्ण दु । अन

यव्व मिस्तनं दु । उगु जनपद थुलि हे सेनां त्याका कायफु,
 व्याका दिसं महाराज ! अथे धाइगु बसते छपिसं छुयाना
 बिज्यायेगु ? अले हानं छु धया बिज्यायेगु ?”

“हे राष्ट्रपाल ! व जनपदनं त्याका राज्य याय ।”

“महाराज ! थुकियात हे सिइका खंका वसपोल भगवान
 अरहत सम्यक सम्बुद्ध – ‘थ्व लोक अपरिपूर्णं खः, अतृप्त खः,
 तृष्णाया दास खः’ धका धया बिज्यात । गुकियात थ्वीका,
 खंका न्यना जि छे त्वता प्रव्रजित जुया ।”

“आश्चर्य ! हे राष्ट्रपाल !! अद्भूत ! हे राष्ट्रपाल !!
 गुगु थ्व वसपोल भगवान अरहत सम्यक सम्बुद्ध थ्वीका खंका
 ‘लोक अपरिपूर्णं खः, अतृप्त खः, थन फुक्कं तृष्णाया दास खः’
 धया बिज्यात । थ्व खं गुलि सुभाषित जू । हे राष्ट्रपाल !
 धात्थे ‘थ्व लोक अपरिपूर्णं खः, अतृप्त खः, थन फुक्कं तृष्णाया
 दास खः ।”

आयुष्मान राष्ट्रपालं उपरोक्त खं धया बिज्याये धुंका
 आयुष्मान राष्ट्रपालं हानं निम्न गाथा न्यंका बिज्यात—

“लोक्य धनवान मनु तयत खना, (गुहा) धन दयानं
 मोहया कारणंयाना दान बिइमखु । लोभी जुया धनहे जक
 मुंकीगु स्वइ, आपा याना काम सुखहे जक आशा याना
 थ्वनी’ ॥१॥

“राजां बलपूर्वकं पृथ्वी त्याका, सागर सहित पृथ्वी राज्य

याइ । समुद्रया थुखेया पार जकं सन्तुष्ट मजुसे समुद्रया उखे-
च्वंगु पारीनं इच्छा याइ” ॥२॥

“राजां तथा मेपि आपालं मनूत तृष्णां तृप्त मज्जुवंहे
मृत्यु लोक्य वनी । अतृप्त जुया शरीर त्वती, थ्व लोक्य
कामनाया तृप्ती गबलें मजू” ॥३॥

“जिमि थःथितिपि मसीसा गुलि ज्यु धाधां सँ फँफँ तथा
ह्वाँय् ह्वाँय् ख्वइ, तर सीम्हेसित कापतं हिना चित्ताय् तइ अले
छ्वेका छ्वइ” ॥४॥

“व सिह्यसिनं फुक्कं भोग सम्पति त्वता छकू काप जक
ज्वना वनी, चित्ताय् वयात उइगु वखतय् वयात धुसुं क्वाळवां
सुइ । थ्व लोक्य सिम्हेसिया थःथितित सुंहे रक्षक जुय फँ
मखु ।” ॥५॥

“अंशियारीपिसं वयागु धन लुटेयाना यंकी, सिह्य सत्व
थःगु कर्मानुसार वनी । सिना वंम्हेसिया ल्यू ल्यू न त धनहे
वनी न त काय्, कला, व राज्य हे ल्यू ल्यू वनी ।” ॥६॥

“धनं न दीर्घायु याये फइ, न बुह्ला जुयगुयात नाशयाये
फँ । उकिं धीर पुरुषं थ्व जीवनयात अल्पकालीन, अशाश्वत,
भंगुर धका सम्फे जुया च्वनी ।” ॥७॥

“धनी व गरिव निखलसिननं स्पर्शं अनुभव याइ मूर्खं व
धीर पुरुषपिसनं अथेहे स्पर्शं याइ । मूर्खं थःगु मूर्खतांयाना
स्पर्शद्वारा विचलित जुइ, तर धीर पुरुष स्पर्शया अनुभवं विच-
लित जुइ मखु ।” ॥८॥

“उकिं धनं स्वया प्रज्ञाहे श्रेष्ठं खः, गुकिं जीवनया
अन्तिम लक्ष्य निर्वाण प्राप्तं याना काइ । मुक्तं मजुपिं प्राणीपिं
आवागमनय् लाना मोहं द्वारा पाप कर्मयाई ।” ॥६॥

“व लगातार भवचक्रे लाना मर्भवासय् व परलोकय्
थ्यनी । अल्पज्ञानी, अल्पज्ञानी तयगु खंय् विश्वासयाना वारम्बार
गर्भय व परलोकय् थ्यनी ।” ॥१०॥

“गथे छेँ तच्छ्याइह्यं खुँ थःगु हे कर्तुं याना स्याका
च्वनी । थुगुहे प्रकारं पापी प्राणी सिना मेगु लोकय् थःगु कर्तुं
थःत स्याका च्वनी ।” ॥११॥

“हे राजन ! विचित्रगु मधुरगु मनोरमगु कामना यान्
श्व चित्तयात अनेक प्रकारं मथन याई । उकिं काम भोगया
दुष्ट परिणाम खना, सिइका जि प्रव्रजित जुयागु खः ।” ॥१२॥

“सिमां फल कुतुं वइथेँ ल्यायह्यं तथा वृद्धपिं शरीर त्वता
कुतुवनी । अथेहे खना जि प्रव्रजित जुया; (छाय्कि) कुतु
मवइगु भिक्षुत्व (श्रामण्यत्व) हे श्रेष्ठ खः ।” ॥१३॥

धनपति ब्राह्मण

श्रावस्ती नगरे धनपति धयाह्य ब्राह्मण छह्य दु ।
वयाके च्यागू लाख दाँ दुह्य जुया वयागु नां धनपति धका प्रख्यात
जुल । व ब्राह्मणया प्यह्य कार्पि दु । कार्पि ल्याय्ह्य जुसेलि
प्यह्यसितं बिहा याना बिल । नाप नापं कार्पिन्त छगू-छगू
लाख दाँ नं इना बिल । छुं दिन लिपा ब्राह्मणया जहान ब्रम्हुनी
परलोक जुल । जहान मदय्घुंका वया कार्पि प्यह्य सिनं धन-
पति ब्राह्मणयात सेवा याना च्वन ।

छन्हु प्यह्यं कार्पिनि दथुइ थथे सल्हा जुल । यदि
बानं चिरीमां हल धासा अवश्यनं की कलह जुइ । छेँ स्यनी ।
उकि फुक्कं धन कीगु ल्हातय् लाके माल । अले धन मदेवं बानं
पुनर्विवाह याये फैमखु । थथे धका बीया सम्पत्ति फुक्कं भःगु
ल्हाते लाकेत कुतयाना जुल ।

छन्हु धनपति ब्राह्म जानय् घुंका निहनय् छेने बुंका
आराम कया च्वंबले प्यह्य कार्पिसं तुति तिया सेवा याना
च्वन ।

अले कार्पिसं धाल- 'बा ! बा बुह्याजुल, छेँयागु
भार कया ज्यायाये थाकु । उकि छाय् प्व भार कुबिया च्वनेगु ?

बायाके च्वंगु बाकिगु प्यंगू लाख दांनं जिमित इना ब्यु, जिमिसं बायात विचायाना तय्, छेयागु ज्यानं जिमिसं हे याना यंके ।

धनपति ब्राह्मणं मतितल-- 'काय् पिसं धागु खँ ठिक हे खः, बेमनासिव धागु मखु धका प्यह्य काय्पिन्त थम्हंपुना तयागु वस बाहेक मेगु फुक्कं इना बिल । लिपा प्यम्हं काय्पिं नं ब्याःग जुसेलि जेठाह्य काय्याथाय् धनपति ब्राह्मण च्वंगु जुल ।

धनपति ब्राह्मणयात छेँ पितिना छोट

जेठाह्य काय् थः बायात नियम पूर्वकं सेवा याना च्वन । छन्हु ब्राह्मण म्वल्हुया छेँ ल्यहाँ वबले जेठीह्य भमचां ससबु स्वाहाने थाहां वया च्वंवले घाल-- 'बाजु !' छपिसं सम्पति इना ब्यबले जिमित घेवा छग धका अपो इना बियागु दुला ? न्हावलें थ्वहे छेँ जक च्वना बिज्याइ । मेपिं काय्पिनिगु छेँ नं वने ज्युनि । मेपिं काय्पिनि छेँ वनेत तुती मरूला ?

ब्राह्मणया जेठीह्य भौयागु थुजागु छागु बचन न्यनेमाला ब्राह्मणया मने सारै हे नुगले स्याकल । थ्व हे खँयागु पिरंयाना ब्राह्मण माहिलाह्य काय्या छेँ च्ववन । छुं दिन लिपा अननं माहिलीह्य भौ नं अथेहे खँ पितहल । अनं सांहिलाह्य काय्या छेँ वन । छुं दिन लिपा अननं अथेहे धया हल । अननं कान्छाह्य काय्या छेँ वन । भौपिनिगु कटु वचन अननं न्यने माल । बिचरा ब्राह्मण प्यह्य भौपिं पाखें अवहेलना याका च्वने मागुलि काय्पिनिगु छेँ च्वने मफया मनं शरण मदेका लाचार जुया ब्राह्मण छेँ प्यहाँ वल । छुं ज्या बिइ मफुह्य बुन्हाह्य

सलयात गथे तवेलां ख्याना छोइथे अथेहे ब्राह्मणयात पितिना
छोगु जुल । विचरा ब्राह्मण छेँ पिहाँ वया पवना पवना नया
जिविका हनाचवन ।

बुद्धया सम्भूता

छन्हु विचरा ब्राह्मण भिक्षा पवना ल्यहाँ वया छथाय्
फेतुना च्वंवले थःगु वृद्ध अवस्थायात खना शरीर दुर्बल जुगुलि
मतितल- 'न्हापा काय् बुल धका गज्योगु हर्ष माने याना,
इमित बिहा याना बिया बले गज्यागु आनन्द जुल । थौं वहे
मिसातेगु खँ न्यना जि म्वाना च्वंगु दु वा सित धयागु त्कनं
लुममंकु' धका बिचायाना च्वंवले वयागु मने बुद्ध लुमंसे बल ।
अले बिचायात- 'धन्व ! श्रमण गौतम ! छपि गुबले हे तथं
छु जुया च्वना बिमज्या, सदां प्रशन्न चित्त जुया च्वना बिज्या-
इह्य खः । वसपोलया शरणे वंसा पक्कां जिन सान्त्वना व
सहारा दइ ।'

थुलि मनय् तया कुत्रगु लँ फिना च्वंहा धनपति ब्राह्मण
गन भगवान दुगु खः भन वन । भगवान बुद्धयाथाय् थ्यंका
बन्दना याना थःगु दुःख फुककं प्वंकल । भगवान बुद्धं व बुहाहा
ब्राह्मणं धागु खँ फुकं न्यना, ब्राह्मणयात करूणातया वयात भि
जुइकथं भगवान बुद्धं गाथा छपु स्यना बिल । गाथा सयेका
मन प्रशन्न याना अनं लिहाँवल । बुद्धयागु दयापूर्णगु मधुरगु
वाणी न्यना ब्राह्मणया मन अति प्रशन्न जुल । भगवानं कना
बिज्यागु उपाय द्वारा । ब्राह्मणया मने छगू अपार आशाया लहर

म्ह्यात । जीवनया जः गनं खं:थें वया मनय् जुल । अले धनपति
 ब्राह्मण थः कार्यपि सम्मिलित जुइगु गुगुं छगू समागमया
 प्रतिकषाय् च्वंच्वन ।

पित्तु सेवाया नियम

सजा उबलेया नियमानुसार धन प्राप्त जुपि काय् म्ह्याय
 पिसं मा-बौ या सेवा याये मागु सामाजिक नियम दया हे च्वंगु
 खः । ध्वहे नियमानुसार पञ्चया निर्णय बमोजिम ज्यानया
 खतरा समेत दुगु जुया च्वन । तर अभाग्यवश ध्व धनपति
 ब्राह्मणया बारे सुनां गनहे खँ चर्चा याना मव्युगु जुयाच्वन ।
 थः थः कलापिनिगु खँय् च्वंच्वपि प्यह्य कार्यपिसं बौयात छक हे
 लुमंके मफु । कामान्धताया कारणं थः बौ म्वाला सीःला बंगु
 तकं इमिसं लुमंके मफु ।

छन्हु तधंगु सभाय् थः कार्यपि ठाँटबाँट याना उच्चाशनब्
 च्वंच्वंगु धनपति ब्राह्मणं खन । अले वहे सभाय् वना ल्हा ल्हना
 जि ध्व सभाय् छुं धाये मास्ते व'धका धाल । सभां स्विकृत
 धिई धुंका ब्राह्मणं बुद्धं स्यना बिज्याथें गाथा व्वना न्यंकल-

“येहि जातेहि नन्दिस्सं, येसं व भवमिच्छियं ।
 ते मं धारेहि संपुच्छ, सा व धारेन्ति सुकरं ॥१॥

असन्ता किर मं जम्मा, तात ताता ति मासरे ।
 रक्खसा पुत्तरूपेन, ते जहन्ति बयोगतं ॥२॥

अस्सो व जिण्णो निग्गो, खादना अपनीयति ।
 बालकानं पिता येरो, परागारेसु भिक्खति ॥३॥

अन्धकारे पुरे होति, गम्भीरे गाधमेघति ।

दण्डस्स भ्रानुभावेन, खलित्वा पतितिद्वृतीति ॥४॥

अर्थ:-

१) गुम्हेसिया जन्म जुबले (जि) खुशी जुयागु खः, गुम्हेसिया (जिया वयेमा) अभिवृद्धिया कामना यानागु खः, फा यात खिचां उना छोइथें (थौं जित) थुपिं कार्यापिसं कलापिनिगु खँ न्यना छें पितिना हल ।

२) जि लहिना तयापिं, जित 'बा ! बा !' धका धाइपिं जि कार्यापिसं अधम व नीच जुया (थौं) जित छें पितिना हल ।

३) मथे ज्या बिइ मफुह्य बुहाह्य सलयात नहे मनकुसे (मनूतयसं) छें ख्याना छोइ, अथेहे याना धनि कुलयाह्य जुयानं जित दरिद्र याना मेपिनिगु छें भिक्षा पवनेमाय्क (जित छें) पितिना हल ।

४) आस्था मरूपिं अन्बापिं कार्यापिं स्वया जित बरू थ्व तुतां हे श्रेयस्कर जू । छायाधसा तुतांखं च्वे योह्य साःयात्त ख्याये फु, न्याये योह्य खिचा यात ख्याय् फु, ख्युंथाय् तजाय्क लः दुथाय् तुतां चुया न्यासी बनेफु, तुतांया लिधंसाय् च्वतेला दइगु पाखें नं वचे जुइफु ।”

अनं लिपा सभाय् खलवल जुल । बौयात सेवा याये मागु अवस्थाय् कनं छें पितिना छोगु आरोप धनपतिया कार्यापिन्त लगेयात । सभाय् च्वं च्वंपिं मध्ये गुलि गुलिसिनं 'थन्यापिन्त स्यायेमा' धकानं धाल । लिपा कार्यापिनि होश वयालि थः

बौयात खते तथा प्यम्हेसिनं कुविया छे यंका नस्वा चिकंनं
 बुका, म्वल्हुइका प्यम्हेसिनं छपु छपु दोशल्लानं न्ययेकल । प्यहा
 काय्पिसं न्हियंया भोजन याके धका प्रतिज्ञा यात । थः थः
 कलापिन्त नं 'आवंनिसें होश तथा वायात सेवा या' धका
 चेतावनी नं बिल ।

गुरुपुजा

काय्पिनिगु छे भिगु भोजन प्राप्त जुसें निसें शरीर
 कथंनं हृष्ट पुष्ट जुयावल । ' थुकिया यश फुक्कं भगवान बुद्ध-
 यागु खः । वसपोलं थ्व उपाय (मन्त्र) स्यना विमज्यागु जुसा
 जि थ्व स्थिति वय् फैमखु खइ' धका विचायाना भगवान प्रति
 कृतज्ञता ज्ञापन यायेत काय्पिसं ब्युगु दोशल्ला मध्ये छपु ज्वना
 धनपति ब्राह्मण बुद्ध याथाय् वन । अन थ्यंका बुद्धयात थथे
 प्रार्थना यात- 'भो गौतम ! छपिं जिहा गुरु खः । ब्रम्हुतसें
 गुरुयात गुरु दक्षिणा बिइ । थ्व दोशल्ला छपिन्त गुरु दक्षिणाया
 रूपय् देछाय् । कृपया स्विकार याना बिज्याहुं ।' भगवानं
 स्विकार याना बिज्यात ।

ब्राह्मणं हानं विन्तियात- 'भो गौतम ! जि प्यहा प्यहा
 काय्पिसं जित न्हि न्हि प्यंगू भोजन वियाच्चंगु दु । उगु मध्ये
 निगू भोजन छपिन्त देछाय्, निगू भोजन जि काये' धका बुद्धयात
 निगू भोजन नं देछाल ।

भगवानं धया बिज्यात- 'कल्याण जुइमा ब्राह्मण ! समय
 स्वया जि छिमि काय्पिथाय् वने ।'

लिपा भगवान बुद्ध न्हापां जेठाहा काय्या छेँ भोजन
बिज्यात लिपा पालपा वया किजापिथाय नं बिज्यात ।

परिवारयापि फुचकं बुद्धया शरण्य

छन्हु तःधिह्य काय्या छेँ छगू मंगल ज्या जुया च्वन । वं
बौयाके मंगल भव्य सुयात नकेगु धका न्यन । धनपति ब्राह्मणं
घाल- 'जि, जिह्य श्रमण मौतम बाहेक मेपि सुं मखं । उकि
भगवान प्रमुख भिक्षु संघयात निमन्त्रणा या ।' काय्महेसिनं
अयेहे यात ।

कन्ह्य्कुन्हु छेँ बैथिला सफा याना छेँ बांलाका बुद्धयात
भोजनया सूचना बिल । भगवान बुद्ध भिक्षु संघनापं धनपति
ब्राह्मणयात तःधिह्य काय्या छेँ बिज्यात । बुद्ध प्रमुख भिक्षु
संघयात प्रणित भोजन दान बिल । भगवानं भोजन भपिया
च्वंगु बखते प्यह्य दाजु किजा पिसं बुद्धयात बिनित्यात- 'भो
गौतम ! थौं कन्ह्य् जिमि बा यात जिमिसं बांलाक बिचायाना
च्वनागु दु । लिपानं याये । थ्व ज्याय् जिपि बेहोशी जुइमखु ।'
थये धका भगवानयात बिनित्ति याये धुंका भगवानं घया
बिज्यात- "थ्व भिगु ज्या खः, मां-बौया सेवा यायेगु पुलांपि
ज्ञातीपिसनं याना वगु भिगु ज्या खः, धका अनेक कुशल कर्म
बारे उपदेश याना बिज्यासे चतुरार्य सत्यया बारे नं धर्मोपदेश
याना बिज्यात । उपदेश न्यने धुंका धनपति ब्राह्मण वया प्यह्य
काय् व भौपि समेत स्रोतापति फलय् प्रतिष्ठित जुल । थुगु
प्रकारं भगवान बुद्ध धनपति ब्राह्मणया कल्याण मित्र जुल ।

सोणा स्थविरा

परिचय

सोणा स्थविरा श्रावस्ती च्वंहा छहा साहुया कुलय् जन्म जुया बिज्यात । ल्यासे जुयवं श्रावस्ती हे च्वंहा साहुया काय् नाप सोणा कुमारीया ब्याहा जुल । वया काय् म्हायर्पि फिहा फिहा दु । थः स्वामी भिक्षु जुया वने धुंका थःनं भिक्षुणी जुल ।

गृहस्थी-जीवन

श्रावस्ती च्वंहा छहा साहुया कुलय् सोणाया जन्म जुल । ल्यासे जुयेवं श्रावस्ती हे च्वंहा साहुया काय्नाप वया ब्याहा जुल । वया काय् म्हायर्पि फिहा फिहा दु । काय् म्हायर्पि आपा दुहा जुगुलि वयात 'बहु पुत्रिका' नं धा । छे नं कं कं बृद्धि जुया वन । छे धनजन सकतां पूर्ण । थःमहं मनं तुनाभे जाःह्य मिजं दया सोणा सन्तोष जुया च्वन । छन्हु विशेष उत्सवया आयोजना जुगु दिनय् सिचुक फसय् च्वं च्वंहा थः स्वामीयात तधिहा भौमचाया निति तिसावस दयेका बिइमाल धका धाल ।

सोणाया स्वामीं धाल- 'काय्यात धा, वं हया विइ ।'
 छेँया धन्धा फ़िसं कुबिया च्वंक च्वंकं काय्पिन्त धायेगु उचित
 मजू धका सोणां हानं थः स्वामीयात धाल । सोणाया भातं
 थुइके भनं धाल- 'नीदँ, नीनिदँ दय् धुंकानं छन्त साधारण
 निता वाहेकं मेगु तिसा वस मबिया । इमित तःधियायेगु कर्तव्य
 पूवन । उकिं याउँक च्वं ।'

सोणां मत्तितल कि वया भात वृद्ध जुया वंगुलि छेँयात
 माक्व जक खर्च याइह्य जुल । उकिं व थः स्वामी याके गुवले
 छु गुवले छु धया हे च्वनी । काय्पिनं अबुं छेँ चलेयाना च्वंगु
 दु धका आनन्दं च्वंच्वन । विधिकह्य भौमचायात लुँ सिख
 छपु नं दयेका व्युधका हानं सोणां धाल । अले छन्हु दिक्क
 जुया गृहपति धाल- 'आला अप्व जुल, सोणा ! जि थ्व फुककं
 स्वया च्वने मफु ।' सोणानं दुःखीत जुया धाल-

'छुयायेगुले ?'

'न्हाथाय्सां वना विइ ।'

थुकथं इमि कचवं प्यहांवल । छन्हु गृहपति धाल-
 'गुखुन्हु लाई उखुन्हु जि छेँ त्वता वना विइ । अले छिपि जित
 लुमंका व्वया च्वं ।' थुजागु स्थितिइ छन्हु गृहपति दिक्क जुया
 छेँ त्वता प्यहाँ वन ।

कुलीन घरानाय् जन्म जुह्य सोणा थः स्वामी छेँ ल्यहाँ
 मवगुलि काय्पिन्त उखेँ थुखेँ मायेके छोट नं लुइके मफु ।

छन्दु निन्दु यायां दिन वन । तर गृहपति त्यहाँ मव ।
 सोणा थःगु ववथाय् न्वमवासे च्वंच्वन । लिपा वं सिलकि
 वया स्वामी सांसारिक माया मोह त्याग याना प्रब्रजित जुया
 त्रिशरणे वने धुंकल ।

सोणा थःकार्यपि लहिना छेँया भार फुक्क कुबिया च्वंच्वन ।
 लिपा मस्तफुक्कं समर्थवान जुसेलि कार्यपिसं थथे धाल- 'मां !
 छपिन्त जिमिसं विचायाय् मफइला ? छपिं तसकं बुह्लि जुल ।
 छाया छपिसं छेँया धन्दा कुबिया च्वनेगु ? जिमित छेँयागु भार
 फुक्क त्वता ब्युसा ज्युहे ज्युनि ।' न्हापा धावले कार्यपिनिगु च्व
 मता छु याना सुम्क च्वंच्वन । तक्वमछि थ्व खँ धागुलि
 मनमनं थुमिसं जित स्वहे स्वइथेँ छाया फमेला कुबिया च्वनेगु
 धका मतिताया थःपिसं छुहे मकासे फुक्क सम्पत्ति कार्यपिन्त
 इना विल ।

छुं समय लिपा कार्यपिनं ब्यागलं च्वन । थःके सम्पत्ति
 मद्गुलि सुयागु छेँ च्वनेगु धैगु समस्या न्ह्योने वल । उकिं तधिह्य
 काय्नाप च्वन । छुं दिन तक तधिह्य काय्थाय् मान सन्मान
 दत । तर लिपा अनादर व अपमान नं सहयाये माल । थन्यागु
 हे परिस्थितिइ तधिह्य भौनं धाल- 'माजु ! छु छपिसं सम्पत्ति
 इना विया बले तधिह्य काय्यात धका धिवा छग अपो वियागु
 दुला । थौं थ्वहे छेँ जक च्वना च्वनेत । मेगु छेँनं खंका विज्याये
 मरनि' धका छागु बचन ल्हागुलि बुह्लिह्य सोणा नुगले स्याका
 छुं दिन लिपा माहिलाह्य काय्याथाय् च्वंच्वन ।

अननं न्हापा जुतले काय् नं भौनं आदर सत्कार याना
नका त्वंका पुंका सेवा याना तल । लिपा पुलां जुःलिसे अननं
बहे तालं माहिलीह्य भौया छागु वचं न्यनेमाला सांहिलाह्य
काय्या छे च्वंवन ।

संसार विचित्र व गजव खनि । विचरा बुह्लि अनजक छागु
बचं न्यनेमागु मखु कि फुकक भौपिनि पाखेंनं अन्यागु हे बचं
न्यने मागुलि गन वने धका तसकं नुग मछिका च्वंवन । छसे
मनूत काय् दयेका सुखं च्वने धका इच्छा यासा मेखे काय्पिनि
पाखें अन्यागु अपमान व घृणा । सिइबले काय्पिनि ल्हातं मि
मतसा स्वर्गे वनी मखु धका अन्धविश्वास जुसा काय्पिनि ल्हातं
मि तयेका सुगती वने धका अन्धविश्वास्य च्वंच्वनिपिन्त थ्वहे
जीवनय सुगती छोइपिं काय्पिनिगु थन्यागु व्यवहार । म्वा
म्वाकंला थन्यागु अपमान व घृणित व्यवहार याइपिं काय्पि
पाखें सिइ धुंका छु आश काय्गु । उकिं हे बुद्ध धया बिज्यागु—
“न सन्ति पुत्ता ताणाय, न पिता न पि बन्धवा” अर्थात् न
काय्पिसं तरे यायेफु, न बौ हे, न सुं बन्धु बान्धव पिसंहे तरे
याय्फु’ धका थया बिज्यासे धात्थे तरे यायेतला थःत थःपिसं
हे यायेमा न कि मेपिसं समेत धया बिज्यागु दु । बुद्धं हानं
मेथाय् धया बिज्यागु दु— ‘तुम्हेहि किच्चमात्पपं, अक्खातारो
तथागता’ अर्थात् थःन थःम्हंहे मोक्षया लँपुइ यंके फय्मा
अले मोक्ष प्राप्तीया निरिति थःथमंतुं प्रयत्न व पराक्रम यायेमा
न कि मेपिसं यागु पराक्रम; तथागत ला लँपु क्यनिह्य मार्गं
दर्शक जक खः ।’

थये फुक्क काय्पिसं मय्का हःगु थःपिसं वाचायावं बृद्धाह्म
सोणां थये बिचायात- 'धक्कार थ्व सन्तान्त । काय्-म्ह्याय्पि
पाखें सुख दइ वा काय्पि दसा बुह्ला बुह्लिया अवस्थाय् सुख
सिइ धका आशा कायेगु सिंति खनि । थन्यागु घृणित व अपमान-
जनक ब्यवहार याका काय्पिथाय् च्वनेसिकं बरू जिह्म स्वामी
प्रब्रजित जुथाय् वना प्रब्रजित जुइगुहे जिगु निंति भि जुइ ।

थये बिचायाना सोणा 'बहु पुत्रिका' भिक्षुणी पिनिगु
आरामे वन । अन थ्यनेवं भिक्षुणी पिके प्रब्रज्या पवन । भिक्षुणी
पिसं सोणायात प्रब्रज्या व उप सम्पदा याना बिल । थन्यागु
सैयात कना स्वयं सोणा स्थविरां लिपा थये गाथा ब्वन-

अहं पि तथ्य गच्छिस्सं, सम्पतो यत्थ मे पति ।

एवाह चिन्तयित्वा, पड्बजि अनगारियां ।

अर्थः-

"जि नं अनहे वने गन जिमि स्वामी दु; थन्यागु
बिचायाना जि प्रब्रजित जुया ।"

उपसम्पदा जुसेंसिसे वयात 'बहु पुत्रिका सोणा स्थविरा'
धका धाइगु जुल । 'व भिक्षुणी नं छु' शिक्षा थुइके फै मखु'
धका मेपि भिक्षुणीपि पाखें न्हावले दण्ड कर्म बिगु । थुखे
वसपोलया काय्-म्ह्याय्पिसं 'थ्व बुह्लि थौं तककं छु' हे शिक्षा
सयेके मफु, धका धागु समेत न्यने माला मनय् संवेग उत्पन्न
याना थये बिचायात-

'बुह्लि जुइका उपसम्पदा जुयानं थौं तकनं जि छु' नं
ज्ञान सयेके मफुनि । उकिं जि छु' विशेष ज्ञान सयेके माली ।'

थुलि खँ मनय् दृढ याना फुक्क भिक्षुणीपिन्त भक्तिपूर्वक सेवा
याना च्वन । न्हिच्छि भिक्षुणीपिसं ब्वगु ज्या याना चान्हे च्छि
च्छि द्वातिसाकारयात मने विचार याना आरामया छगू थासे
च्वना छग थां बःकया न्ह्यः मवयेका अःप्रमत जुया श्रमण धर्म
लुमंका च्वंच्वन । दना च्वंसां फ्यतुना च्वंसां न्यासी वना च्वंसां
बहे द्वातिसाकार जक लुमंका च्वंच्वन । थुगु प्रकारं चित्तयात
वशेतया वीर्य बढे याना यंकल ।

थुकथं च्छि च्छि वीर्य बढेयाना श्रमण धर्म थुइका
यंका च्वंगु खँ सकसिनं सिया 'बहु पुत्रिका सोणा स्थविरा'
धायेगुया थासे 'वीर्यवती सोणा स्थविरा' धका धाय्गु याना
हल ।

छन्हु सकलें विहारे वना बाखं न्यों वनेगु इलय् भिक्षुणी-
पिसं 'भिक्षुणी संघया निति लः क्वाका ती' धका धया ज्या वाना
फुक्क भिक्षुणीपि विहारे वन ।

अले लः कया हया लः थलेतया देछुना, इरुथिरू जुया
च्वंगु इलय् नं चित्तयात एकाग्रयाना द्वातिसाकारयात मनन
याना पञ्च स्कन्ध प्रति अनित्य, दुःख, अनात्मयात स्वया ध्यान-
याना च्वंगु इलय् गन्ध कुटी च्वना विज्याह्य भगवान बुद्धं
वसपोल भिक्षुणीया ज्ञान परिपक्व जुगु सिइका वसपोलया
न्होनेसं च्वना खँ ल्हागुथें च्वंका जः खने दयेका थुगु गाथा
ब्वना न्यंका विज्यात-

'यो च वस्ससतं जीवे, अपस्सं धम्म मुत्तमं ।
एकाहं जीवितं सेथ्यो, पस्सतो धम्म मुत्तमं ॥'

“नवलोकोत्तर धर्मरूपी उत्तम धर्मयात मखंका सच्चि
 दं म्वायेगु सिकं उत्तमगु धर्म खंका छन्हु जक म्वायेगु श्रेयस्कर
 खः ।”

भगवानया उपदेश न्यना विदर्शना ध्यानय् लगेजुया लः
 क्वाके न्ह्यो हे जन्म मरणं मुक्तजुया प्रतिसम्भदा-ज्ञान समेतं
 लाना वसपोलं अरहत फल साक्षात्कार याना विज्यात । अले
 वसपोलं थुकथं विचायाना विज्यात— ‘जि अरहत फल
 साक्षात्कार यानागु मेपिसं सिइके मफया विहारं लिहां वइपि
 भिक्षुणीपिसं जित न्हापायें हेलायाना खँ ल्हासा इपि भिक्षुणी
 पित्त अपुण्य सिद्धजुइ । उकिं वसपोल पित्त थ्व खँ थुइके
 बिइमा । थुलि विचायाना लःक्वाकेगु थल भुतुलिसं दिका मि
 मच्याकुमे अर्थेतुं सुम्क च्वंच्वन ।

भिक्षुणीपिं विहारं लिहां वया भुतुली मि मच्यागु खना
 ‘भिक्षुणी संघया नितिं लः क्वाका ती धया वना थौं नं भुतुली
 मिसच्या’ धका धाल ।

अले वसपोलं भिक्षुणी पित्त धया विज्यात— ‘आर्या !
 छलपोलपित्त मिं छुयाई ? क्वालखं म्वल्हुइ माःसा थलं
 माक्व माक्व क्वा लः लिकासा ज्युहे ज्युनि, धका धया तेज
 कसिणं लः क्वाका बिल ।

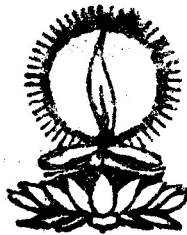
‘अवश्य थुकी छुं दु जुइ’ धका लखय् ल्हापतिं थुना
 म्ववले लः क्वाना जक च्वगु मखु न्ह्याको लः काःसां क्व मलागु
 खना “अवश्यनं वसपोलं अरहत फल प्राप्त याना विज्याये धुं कल

‘जुइ’ धका निश्चय याना प्रब्रज्यां क्वकालिपिं भिक्षुणीपिंसं
 ‘आर्या ! थौं तकं छपिन्त हासिके मफु, जिमिसं छपिन्त हेला व
 हैरानी याना हाय्कागुलिं क्षमा बिया बिज्याहुं’ धका पश्चाङ्ग
 प्रतिष्ठित सहित वन्दना यात । प्रब्रज्यां न्हापा लापिं मेपिं
 भिक्षुणीपिं टुक्कुक्क च्वना विन्तियाना क्षमा पवना च्वन । अनं
 निसें ‘बुह्नि जुइ धुं का प्रव्रजित जुयानं अत्यन्त वीर्यवती जुया
 यक्व समय बिते मजुवंहे अरहत फल प्राप्त याना बिज्यात, धका
 वसपोलया गुण फुकसिनं बयान यात ।

थुकिया कारणं छन्हु भगवानं जेतवन विहारे थःथगु गुण
 अनुसार अग्रस्थान बिगुलि घोषणाया सिलसिलाम् सोणा स्थबिर
 यात भिक्षुणी मध्ये अग्रस्थानय् तयेगु औपचारिक घोषणा थये
 भाना बिज्यातः-

“एत वगं, भिस्सवे, मम साविकानं भिस्सुनीनं आरद्धविरियानं
 यदिवं सोणा ।”

“भिक्षुपिं ! जिह्म अरब्धवीर्यं दुह्म आविका भिक्षुणीपिं
 मध्ये सोणा अग्र स्तः ।”

Dhamma.Digital

Dhamma.Digital

सम्पादकया पिदंगु सकूत

- १) स्वपदे बाःहावहि संक्षिप्त परिचय
- २) मुनि विहार
- ३) नेपालया विभुति २५२५ दँ कयंगु बुद्धजयन्ति
- ४) मल्लकालिन बौद्ध कलाकृति
- ५) नुगु पुचः
- ६) दीपंकर जानमाना छफो स्वाँ
- ७) " " निफो स्वाँ
- ८) बुद्धया सत् उपदेश

थाकू:- रोजन प्रिन्टर्स, ठह्ति, येँ । फोन ल्याः- १६६०६